

De fusiegemeenten rondom de leeg blijvende Blauwestad zetten in op alwéér een nieuw imago om de stagnatie in de regio te doorbreken. Oldambt wil met slogans over water, wijsheid en pionieren tot de verbeelding spreken. Maar een Oldambt ontdaan van verbeelding, dat van oudsher optimistisch en creatief omgaat met de beschikbare middelen, door en voor de bewoners lijkt een passender format.

‘Als het er niet is, dan maken wij het’

Oldambt verdrinkt in marktdenken

Oldambt, jongste watergemeente van Nederland. Als het er niet is, dan maken wij het’, zo luidt de nieuwe slogan van de kersverse gemeente Oldambt. De fusiegemeente (Winschoten, Scheemda en Reiderland) verwijst hiermee naar de Blauwestad die zich in haar midden bevindt.

Typend voor iedere nieuwe generatie beleidsmakers is de achteloosheid waarmee het bestaande van tafel wordt geveegd en vervangen door een nieuw imago alsof het een nieuw product betreft. In zekere zin is de Blauwestad dat ook. Met een uitgekende strategie zou vooral de komst van rijke westerlingen de economie en werkgelegenheid stimuleren. Daarom werd het Oldambt letterlijk opnieuw uitgevonden, haar geschiedenis als watergebied opnieuw gecreëerd. In haar toekomstvisie typeert de nieuwe gemeente het Oldambt door de lange strijd tegen het water. Maar met de aanleg van de Blauwestad is deze strijd letterlijk weggespoeld door een stuk ‘veroverd’ land onder water te zetten en commercieel te exploiteren.

Beloofde waterland

Hoe mooi moet het eindbeeld er hebben uitgezien voor de initiators van het plan. Dat de realiteit anders uitpakt doet niets af aan het feit dat de Blauwestad het ultieme voor-

beeld is van de maakbaarheid van het land, waarbij het zwaar bevochten bestaande, vruchtbare akkerland wordt vervangen door een vernieuwd beeld uit het verleden, water.

Het beloofde waterland dus? Niet echt. Van de oorspronkelijke motieven, waarbij het aantrekken van toeristen en consumenten de belangrijkste drijfveer was, is weinig terechtgekomen. Overal in het Oldambt verdwijnen voorzieningen, de bevolking krimpt en er is weinig werk. Daartegenover stelt de Blauwestad 1400 woningen te bouwen. Voor wie? De bewoners van de 150 verkochte kavels ogen tevreden; ze hebben een privémeer tot hun beschikking in een gebied zo groot als Amsterdam. Maar ondertussen zijn ook zij er niet meer van overtuigd dat het gebied na de crisis zal volstromen, zeker na het afhaken van de ontwikkelaars. Nu ook de provincie zich beraadt over de toekomst van de Blauwestad is het aan de nieuwe gemeente Oldambt om het initiatief te nemen. Immers, ‘Als het er niet is, dan maken wij het’.

De leegblijvende Blauwestad laat zien dat de maakbaarheid beperkt is

Luchtfoto van het nog grotendeels onvoltooid woon- en recreatieproject Blauwestad. Het Oldambtmeer dient ook als waterberging. Op de voorgrond het informatie- en verkoopcentrum, daarachter nog onbebouwd de wijk ‘het Dorp’ en op het tweede plan ‘De Wei’ met kavels voor zelfbouw.

Nieuw merk

En zo zal het gaan, want ‘wat Oldambt wil zijn, bruijst van ambities. Vergezichten, plannen, eindbeelden die uiteraard tijd nodig hebben’. Er moet afscheid worden genomen van het bestaande, van de realiteit, om ruimte maken voor ongewone, nieuwe ideeën die de regio onderscheiden van concurrerende gebieden. Zoals de gemeente zelf aangeeft is de naam Oldambt als het ware een nieuw merk dat niet besmet is door beeldvorming uit het verleden. Dat klopt in zoverre dat een deel van de oude beeldvorming letterlijk onder water is verdwenen. Toch wordt datzelfde verleden aangehaald om een vernieuwd beeld te creëren, want geschiedenis is in de mode en doet het goed als toeristische trekpleister. De gemeente heeft drie nieuwe beeldmerken bedacht: de jongste watergemeente, eigentijdse graanrepubliek en ruimte om te pionieren. Hiermee denkt ze het Oldambt en de Blauwestad als product

opnieuw te verkopen. Arm Oldambt, na eeuwen als stille getuige van klei en zee verworden tot een speeltje van marketingexperts die hun aanpak hebben ontleend aan een aangelegd meer, een boek en de pioniersdrift uit Amerikaanse wildwestfilms.

Ondanks de getoonde daadkracht in het herscheppen van het land is de Blauwestad het bewijs dat de maakbaarheid beperkt is, zeker wanneer deze is ingegeven door economische motieven en gebaseerd op de trendy illusie van ‘beleving’. Tegelijkertijd is er het ‘romantische’ beeld van de stilstand, de zogenaamde armoede en de verlatenheid. Ook dit is een gewenst beeld, als van een fotograaf betoverd door de ruige zwart/wit-beelden van grijze vlakten en dreigende lichten.

Ondertussen staan we mijlenver af van de dagelijkse realiteit van de bewoners. Zij zijn de grote afwezige in dit verhaal. Zij zijn niet gebaat bij gebakken lucht, maar bij wensen die aansluiten bij hun veranderende behoef-

ten. Het is daarom wrang dat de gemeente de ‘kritische burger’ als bedreiging ziet en betoogt dat negatief denken nieuwe ontwikkelingen blokkeert. De burger dient de ogen te openen om de kansen van het Oldambt te verzilveren!

De opgeklopte pioniersgedachte (‘dan maken wij het’) lijkt vooral ingegeven door de angst dat de bewoners zich niet meer zo eenvoudig laten overtuigen door politieke beloften. Van beleidsmakers die bevangen zijn door het neoliberale marktdenken waarin de streek een maakbaar product is dat je kunt verkopen, hoeft de burger ook niet veel te verwachten.

De bewoners van Oldambt zijn de grote afwezige in het hele verhaal

De werkelijkheid is echter dat het Oldambt geen verbeelding verdraagt. Het land ontwikkelde zich in de loop van de geschiedenis door zich te lenen aan generaties die haar aangezicht van klei, veen en water omvormden, ontgonnen en vruchtbaar maakten. Met de aanleg van de Blauwestad heeft het Oldambt wederom getracht de geschiedenis in eigen hand te nemen. Maar tegelijkertijd heeft het zich laten misleiden. In plaats van de eeuwenoude harmonie van economische noodzaak en bloeiende koolzaadvelden actief en innovatief te koesteren, streefde het quasi hogere (economische) waarden en doelen na om vervolgens alles hieraan af te meten – vooral in vergelijking met andere regio’s.

Een Oldambt ontdaan van verbeelding is het Oldambt dat er altijd het beste van heeft weten te maken. De kracht optimistisch en creatief om te gaan met de beschikbare middelen, op een manier die aansluit bij de wensen van de bewoners lijkt voor de nieuwe gemeente een passender weg. •